

Wstęp

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy, teza, iż zapewnienie bezpieczeństwa jednostce, grupom społecznym, społecznościom, jednostkom organizacyjnym jest podstawowym i najważniejszym celem państwa demokratycznego, nie budzi żadnych wątpliwości (Walancik, 2014, s. 5).

Ogromna dynamika przemian, jako cecha charakterystyczna rozwoju współczesnych społeczeństw, obejmuje wszystkie sfery życia człowieka. Świat współczesny, w którym żyjemy, ulega tak dynamicznym przemianom, iż nie jesteśmy w stanie za nim podążać. Zachodzące zmiany nie omijają żadnej ze sfer życia ludzkiego. Jak pisze Zbyszko Melosik nie ulega wątpliwości, że świat na przelomie wieków (i tysiącleci) jest zupełnie inny niż ten, który pamiętamy z lat naszego dzieciństwa. Rzeczywistość nie jest już monolityczna i jednoznaczna, lecz niejednorodna i sfragmentaryzowana, pełna tysięcy małych, sprzecznych z sobą narracji. Trudno w niej odnaleźć się i trudno ją opisać, a najtrudniej odpowiedzieć na pytania: jak(im) być? w jaki sposób żyć? jak wychowywać? (Melosik, 2002, s. 15). W ocenie Edmunda Wnuka-Lipińskiego „świat wszedł w fazę globalnych przekształceń, których konsekwencji nie jesteśmy w stanie do końca przewidzieć. Już prawie nic nie będzie takie jak kiedyś, a o przyszłości da się sensownie powiedzieć jedynie tyle, iż nie będzie ona prostą kontynuacją dnia dzisiejszego” (Wnuk-Lipński, 2003, s. 7). Zygmunt Bauman określa współczesność poprzez pojęcia „płynne życie” i „płynna nowoczesność” jako zjawiska blisko spokrewnione (Bauman, 2007, s. 5). Według cytowanego autora społeczeństwo „płynnej nowoczesności” to społeczeństwo, w którym warunki działania ulegają zmianie zanim sposoby działania zdążą zakrzepnąć w zwyczajowych i rutynowych formułach. Płynność życia i płynność społeczeństwa zasilają się i wzmacniają wzajemnie. Płynne życie, podobnie jak płynne społeczeństwo, „nie potrafi zbyt długo zachowywać swego kształtu ani utrzymać stabilnego kursu” (Bauman, 2007, s. 5). W opinii Urlicha Becka współcześnie wszyscy funkcjonujemy w przestrzeni ryzyka – ekonomicznego, kulturowego, tożsamościowego, która kreowana jest przez proces globalizacji oraz naszą aktywność lub jej brak (Beck, 2002). Zatem szczególnego znaczenia nabiera dzisiaj w naukach społecznych problematyka bezpieczeństwa, zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Współcześnie, kiedy mamy do czynienia z wojną

hybrydową¹, „wojnie w kawalkach”², a w rozumieniu redaktorów naukowych tomu mamy do czynienia z „inną wojną”, kształtowanie świadomości edukacja na rzecz bezpieczeństwa nabiera szczególnego znaczenia. Bezpieczeństwo (*securitas*) w najprostszym ujęciu to brak zagrożenia. Zagrożenie towarzyszy człowiekowi od zawsze na drodze ewolucji. Człowiek, grupy społeczne, instytucje, państwa podejmowały i nadal będą podejmować działania w wymiarze jednostkowym, narodowym ale i globalnym, prewencyjne mające na celu ograniczenie skutków zagrożeń.

Dzisiaj, pomimo pozorowanego działania instytucji międzynarodowych, zauważalna jest ich niewydolność, tak jak i samej Unii Europejskiej, wręcz jej impotencja w tym zakresie. Można zauważyć bardziej działania narodowe poszczególnych jej członków, także członków NATO, dla zabezpieczenia własnych interesów, jak np. zaangażowanie się Francji w wojnę w Libii w 2011 roku, czy zaangażowanie się Niemiec w budowę pierwszej nitki Gazociągu Północnego „Nord Stream”, a obecnie perspektywa budowy drugiej. W wymiarze globalnym zagrożeniami są zapewne wydarzenia końca 2015 roku i początku 2016 roku, określane jako kryzys migracyjny. Związane jest z nim fiasco podjętej przed laty drogi prowadzącej ku międzykulturowości i postawy, jakie reprezentuje wielu przedstawicieli państw Unii Europejskiej w stosunku do nasilonej migracji. Drugim wydarzeniem są zapewne niespodziewane decyzje Brytyjczyków (*brexit*) opowiadających się za opuszczeniem wspólnoty unijnej w referendum czerwcowym³. Zapewne wynik wyborów prezydenckich (Donald Trump) w USA i deklaracje z kampanii wyborczej o wstrzeźliwości

¹ Wojna hybrydowa – wg Wikipedii to strategia wojenna łącząca działania konwencjonalne, nieregularne, cybernetyczne oraz, w zależności od sytuacji, również inne sposoby destrukcji. Wojna taka często jest prowadzona bez oficjalnego wypowiedzenia; jej charakter pozwala agresorowi na całkowite lub częściowe uniknięcie za nią odpowiedzialności. Według różnych definicji wojna hybrydowa to:

współczesna odmiana wojny partyzanckiej, prowadzonej za pomocą współczesnych technik wojskowych i metod mobilizacyjnych, połączenie czterech odmian agresji: tradycyjnej, nieregularnej, terrorystycznej i cybernetycznej, odmiana konfliktu asymetrycznego, toczonego na trzech arenach: działań wojskowych, propagandy we własnym państwie oraz propagandy międzynarodowej, kombinacja elementów wojny nieregularnej, domowej, sztucznie wywołanego powstania i terroryzmu, użycie tradycyjnych metod wojennych, działań nieregularnych, terroryzmu i zachowań kryminalnych na polu walki w celu osiągnięcia korzyści politycznych. https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_hybrydowa (dostęp: 10.11. 2016).

² Podczas wizyty w Sarajewie w czerwcu 2015 roku papież Franciszek powtórzył, że jesteśmy świadkami trzeciej wojny światowej, prowadzonej w „kawalkach”, czyli w postaci krwawych konfliktów, które się dzieją w różnych częściach świata. Potem powiedział to samo we wrześniu podczas wizyty na Kubie. „Świat potrzebuje pojednania w tej atmosferze pelzającej «trzeciej wojny światowej», w jakiej żyjemy” – powiedział. Papież mówił więc wielokrotnie, że jesteśmy świadkami trzeciej wojny światowej, prowadzonej „w kawalkach”. <http://www.fronda.pl/a/iii-wojna-swiatowa-w-kawalkach,59781.html> (dostęp: 10.11. 2016).

³ Andrzej Radziewicz-Winnicki, Marek Walancik, wystąpienie na międzynarodowej Konferencji Naukowej SOCIALIA 2016 w dniu 4 listopada 2016 roku w Dąbrowie Górniczej z referatem pt.: „Odcienie dekadencji w współczesnej nowoczesności a dylematy reprezentantów nauk społecznych”.

USA wobec dźwignia odpowiedzialności za bezpieczeństwo światowe winien skłaniać do refleksji. Oby i tym razem okazało się, iż bardzo często deklaracje przedwyborcze nie znajdują potwierdzenia po wyborach.

We współczesnej rzeczywistości nasze życie zostało zdominowane przez pluralizm, demokrację, transformację, reformy rynkowe, recesję wywołującą masową traumę i wszechobecne stresy. Aktualnie skupia się ono na kryzysach sytuacyjnych, które przeradzają się w sytuacje kryzysowe. Również koncentracja badaczy skupia się często na problemach egzystencjalnych, bezpośrednio dotyczących człowieka. Zatem można odnieść wrażenie, że problematyka bezpieczeństwa w wymiarze wewnętrznym i publicznym jest dominująca. Przekazujemy Państwu monografię: ***Odcienie bezpieczeństwa. Obszary badań, kierunki rozwoju***, na którą składają się cztery części. Część pierwsza zatytułowana jest *Obszary badań nad bezpieczeństwem i jego analizy teoretyczne*, część druga *Zagrożenia asymetryczne – charakter, skala i prawdopodobne kierunki rozwoju*, część trzecia *Nowoczesna edukacja na rzecz bezpieczeństwa*, część czwarta i ostatnia *System bezpieczeństwa narodowego i jego składowe*. W prezentowanej monografii zwracamy uwagę na interdyscyplinarność w ujęciu problematyki bezpieczeństwa, zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i empirycznym w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym.

Drodzy Czytelnicy, warto podkreślić, iż dynamika zdarzeń w przestrzeni bezpieczeństwa, nowych technologii, złożoności przedmiotu badań, wizja konfliktu globalnego skłania do ciągłych analiz i refleksji nad bezpieczeństwem. Przedstawione zagadnienia są zaledwie fragmentaryczne, a proponowana książka nie wyczerpuje, co jest zrozumiałe, problematyki.

Marek Walancik, Paulina Polko

Dąbrowa Górnicza, 18 listopada 2016 roku

Bibliografia:

- [1] Bauman Z., *Płynne życie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2007.
- [2] Beck U., *Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności* Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2002.
- [3] Melosik Z., *Kryzys męskości w kulturze współczesnej*, „Wolumin”, Poznań; Koziegłowy 2002.
- [4] Radziewicz-Winnicki A., Marek Walancik M., Wystąpienie na Międzynarodowej Konferencji Naukowej SOCIALIA 2016 w dniu 4 listopada w Dąbrowie Górniczej z referatem pt: „Odcienie dekadencji we współczesnej nowoczesności a dylematy reprezentantów nauk społecznych”
- [5] Walancik M., *Security as goal of the state existence – conditions*, [w:] Walancik M., „Forum Scientiae Oeconomia” Volume 2 (2014), No 2 Security management,

Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, Dąbrowa Górnicza 2014.

- [6] Wnuk-Lipński E., *Granice wolności: pamiętnik polskiej transformacji*, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2003.